

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Навчально-науковий інститут публічного управління,
адміністрування та післядипломної освіти

Кафедра публічної служби
та управління навчальними й соціальними закладами

Є. М. Хриков

О. М. Птахіна

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА

Навчально-методичний посібник
для самостійної роботи магістрів спеціальності
281 „Публічне управління та адміністрування”

Харків
”ХОГОКЗ”
2019

УДК 351(075.8)
DOI 10.26697/9786177089048.2019
X 93

Рекомендовано до друку Вченою радою
ДЗ «Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»
(протокол № 05 від 30 листопада 2018 року)

Рецензенти:

Дегтяр О. А. – доктор наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту і публічного адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Заблоцький В. В. – доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту публічного управління, адміністрування та післядипломної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Хриков Є. М., Птахіна О. М. Публічна служба : навчально-методичний посібник для самостійної роботи магістрів спеціальності 281 „Публічне управління та адміністрування” / Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Харків: ХОГОКЗ, 2019. 200 с. doi: 10.26697/9786177089048.2019

Навчально-методичний посібник підготовлено відповідно до програми з обов’язкової дисципліни „Публічна служба”, яку включено до навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю 281 „Публічне управління та адміністрування”.

УДК 351(075.8)

© Хриков Є. М., Птахіна О. М., 2019
© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2019
© ХОГОКЗ, оформлення, 2019

ISBN 978-617-7089-04-8

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. Організаційно-методичне забезпечення вивчення дисципліни „Публічна служба”	7
1.1. Мета, завдання навчальної діяльності студентів	7
1.2. Критерії оцінювання виконання завдань	9
Розділ 2. Теоретичний матеріал з дисципліни „Публічна служба”	10
Тема 1. Кадрова політика в сфері публічної служби	10
1.1. Сутність поняття, суб'єкти, об'єкти та засоби формування й реалізації державної кадрової політики	11
1.2. Механізми реалізації державної кадрової політики в сфері публічної служби	20
1.3. Державна кадрова політика у сфері реформування державної служби	22
Тема 2. Концептуальні підходи до побудови публічної служби та законодавчі основи державної служби	27
2.1. Державна служба як різновид публічної служби	28
2.2. Законодавчі основи державної служби	36
2.3. Стратегія реформування публічної служби в Україні	47
Тема 3. Особливості служби в органах місцевого самоврядування	55
3.1. Поняття, ознаки та принципи служби в органах місцевого самоврядування	57
3.2. Законодавче врегулювання служби в органах місцевого самоврядування	60
3.3. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування	67
Тема 4. Публічні послуги як основа діяльності публічної служби	71
4.1. Основи сервісної держави	72
4.2. Законодавче і організаційне забезпечення надання публічних послуг	97
Тема 5. Запобігання та протидія корупційним проявам та етика у системі публічної служби	112
5.1. Запобігання корупції та конфлікту інтересів на публічній службі	114
5.2. Етика в публічній службі	127
Тема 6. Лідерство та керівництво на публічній службі	134
6.1. Керівник в публічній службі	135
6.2. Лідерство на публічній службі: сутність та сучасні моделі	159

Розділ 3. Комплекс завдань для самостійної роботи з дисципліни „Публічна служба”	175
3.1. Завдання для підготовки до семінарських та практичних занять	175
3.2. Тестові завдання для самоконтролю	184
3.3. Питання для підготовки до контрольного-модульного оцінювання	189
3.4. Завдання для контрольної-самостійної роботи	190
Список використаних джерел	192

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.
2. Анікеєва С. Є. Використання досвіду європейських країн в організації місцевого самоврядування / С. Є. Анікеєва // Публічне управління XXI ст. – Харків: Магістр, 2013.
3. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційноправові засади: монографія / Ю. П. Битяк. – Харків : Право, 2005. – 304 с.
4. Вапнярчук Н. М. Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців в Україні: монографія / Н. М. Вапнярчук. – Харків: Юрайт, 2012. – 312 с.
5. Витко Т. Ю. Удосконалення добору кадрів на державну службу в Україні : дис...к. держ. упр.; 25.00.03 – державна служба / Витко Т. Ю. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2011. – 258 с.
6. Гончарук Н. Т. Адміністративна реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи: монографія / за заг. ред. Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. – Д.: Моноліт, 2009. – 384 с.
7. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи озвитку : наук. доп. / авт. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін. ; за заг.ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ващенко, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. проекту). – К. : НАДУ, 2012. – 72 с.
8. Державна служба : навчальний посібник / кол. авт.; за заг. ред. проф. С. М. Сeryогіна. – К. : ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2013. – 526 с.
9. Державна служба в Україні: теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства: [монографія] / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, О. В. Бачеріков та ін.; за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 438 с.
10. Державна служба: навч. посіб. / Кол. авт.; за заг. ред. проф. С. М. Сeryогіна. – Київ : ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2012. – 526 с.
11. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Аверянова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.
12. Дубровин Ю. И. Новые направления современных административных реформ в ведущих странах Европейского союза / Ю. И. Дубровин // Власть. - 2009. – № 1. – С.131–134.

13. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

14. Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко [та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна]. — К. : НАДУ, 2010. — 820 с.

15. Енциклопедія політичної думки / За ред. Д. Міллера, Дж. Коулмен, В. Коннолі, А. Райана : Пер. з англ. – К. : Дух і Літера, 2000. – 472 с.

16. Загоруля О. Законодавче регулювання питання надання адміністративних послуг органами виконавчої влади [Електронний ресурс] / О. Загоруля, Н. Темненко // Міністерство юстиції України. Коментарі фахівців. – 2005. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/4628>.

17. Закон України «Про адміністративні послуги» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32.

18. Закон України «Про державну службу» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015.

19. Закон України «Про запобігання корупції» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056).

20. Закон України від 13.05.2014 № 1261-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України».

21. Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII «Про Національне антикорупційне бюро України».

22. Закон України від 14.10.2014 № 1699-VII «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки».

23. Закону України “Про службу в органах місцевого самоврядування” [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.

24. Инглхарт Р., Вельцель К. Модернизация, культурные изменения и демократия: Последовательность человеческого развития. – М.:Новое издательство, 2011. – 464 с.

25. Кагановська Т. Є. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: монографія / Т. Є. Кагановська. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – 360 с.

26. Карловская Е. А. Методология функционирования и развития сферы государственных услуг: монография / Е. А. Карловская – Германия: Lambert Academic Publishing, 2012. – 308 с.
27. Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: [монографія] / А. В. Кірмач; відп. ред. В. Б. Авер'янов. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – 192 с.
28. Клімушин П.С. Концепція сервісно орієнтованої держави в контексті модернізації публічного управління / П. С. Клімушин // Теорія та практика публічного управління 2017. – №2. С.1–8.
29. Кнорринг В. И. Основы искусства управления : учеб. пособие / В. И. Кнорринг. – М. : Дело, 2003. – 328 с.
30. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х.
31. Конвенція Організації Об'єднаних націй проти корупції // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 49. – С. 2048–2080.
32. Конституція України [Електронний ресурс]. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
33. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 р. N 90-р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=90-2006-%F0>.
34. Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні / Ігор Коліушко, Віктор Тимощук, Олександр Банчук та ін. ; Ірина Бекешкіна ; Центр політико-правових реформ, Фонд „Демократичні ініціативи”. – К. : ФОП Москааленко О. М., 2009. – 196 с.
35. Кравченко О. О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення: моногр. / О. О. Кравченко; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Симферополь: Крим. письменник, 2010. – 212 с.
36. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III.
37. Крушельницька О. В. Управління персоналом : навч. посібн. / О. В. Крушельницька, Д. П. Мельничук. – 2-ге вид., перер. і доп. – К. : Кондор, 2005. – 308 с.
38. Кэттл Ф. Д. Реорганизация государственного управления. Анализ деятельности федерального правительства / Ф. Д. Кэттл // Классики теории государственного управления: американская школа. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – 799 с.

39. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 перевірених способів вирішення проблем : пер. з англ. / Т. Лемберт. – К. : Всеуито : Наук. думка, 2001. – 304 с. – (Серія “Усе про менеджмент”).

40. Линдюк О. А. Теорія та практика модернізації державної служби України в умовах глобалізації: монографія / О. А. Линдюк. – Київ : НАДУ, 2016. – 304 с.

41. Методичні рекомендації Міністерства юстиції України від 16.10.2013 «Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування».

42. Наказ Мінекономіки від 12.07.2007 №219 „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів надання адміністративних послуг” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=145762&cat_id=145747.

43. Намчук В. Моделі соціальної держави: вибір для України / В. Намчук // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 2. С.44–50.

44. Нижник Н. Системний підхід в організації державного управління : навч. посібн. / Н. Нижник, О. Машков ; За заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. : УАДУ, 1998. – 160 с.

45. Одінцева Г. С., Мостовий Г. І., Амосов О.Ю. та ін. Державне управління і менеджмент. – Х.: ХарPI УАДУ, – 2002. – 492 с.

46. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 568 с.

47. Осієвська В. В. Основи стандартизації, метрології та управління якістю : Навч. посібник. – К.: КНТЕУ, 2002. – 119 с.

48. Оуэн Х. Призвание – лидер: Полное руководство по эффективному лидерству / Х. Оуэн. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2005. – 384 с. Оцінка якості адміністративних послуг // Тимошук В. П., Кірмач А. В. – К.: Факт, 2005. – 88 с.

49. Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: [монографія] / Г. В. Падалко. – Харків: Право, 2012. – 288 с.

50. Панкевич О. З. До питання про сучасні класифікації соціальних держав / О. З. Панкевич // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ІХ регіональної науково-практичної конференції. – Львів : Юридичний факультет Львівського нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2003. – С. 165–167.

51. Постанова Кабінету Міністрів України „Деякі питання надання платних адміністративних послуг” від 5 січня 2011 р. № 33

[Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=33-2011-%EF>.

52. Постанова Кабінету Міністрів України „Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності” від 21.05.2009 р. №526. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/526-2009-%D0%BF>.

53. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1195 «Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям».

54. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 265 "Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки".

55. Постанова КМУ „Про затвердження Положення про Реєстр державних та адміністративних послуг” від 27.05.2009 р. № 532. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=532-2009-%EF>.

56. Постанова КМУ „Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг” від 17.07.2009 р. №737. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=737-2009-%EF>.

57. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту: Наукове видання / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Наукова думка, 2007. – 587 с.

58. Про затвердження Програми запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

59. Про заходи щодо упорядкування надання державних платних послуг : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.02.09 №251-р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.dkrp.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=126542&cat_id=572.

60. Про заходи щодо упорядкування надання державних платних послуг : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.02.09 №251-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dkrp.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=126542&cat_id=57217.

61. Про місцеве самоврядування України: Закон України від 21.05.1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наступ. змін. та допов.).

62. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. – 2001. – № 33. – Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

63. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : розпорядження Кабінету Міністрів України : від 15 лютого 2006 р. : № 90-р // Офіц.вісн. України. – 2006. – № 7.

64. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. – Київ : Конус-Ю, 2007. – 735 с.

65. Рішення Національного агенства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 № 2 "Про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування".

66. Реєстр державних та адміністративних послуг. Головне управління державної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reestr.center.gov.ua/Items/Main/main.php>.

67. Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України "Про запобігання корупції" стосовно заходів фінансового контролю (pdf, 494 Kb).

68. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року №90-р. „Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади” // Офіц.вісн. України. – 2006. – № 7. – С. 376.

69. Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління: [моногр.] / М. І. Рудакевич. – Тернопіль: Астон, 2007. – 398 с.

70. Скороход О. П. Надання послуг населенню органами місцевого самоврядування як пріоритет діяльності місцевої громади / О. П. Скороход // Стратегія і пріоритети. – 2010. – №1. – С. 41 – 46.

71. Соколов А. В. Передумови та особливості реалізації моделі "сервісної" держави у системі публічного управління/ А. В. Соколов // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2013. № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_1_18.

72. Сороко В. Концептуальний підхід до проблеми запровадження інституту надання державних послуг у практику діяльності державних службовців / В. Сороко // Вісник державної служби України. – 2004. – № 3. – С. 11 – 19.

73. Сороко В. М. Надання публічних послуг органами державної влади та оцінка їх якості : навч. посіб. / В. М. Сороко. – К. : НАДУ, 2008. – С. 104.

74. Стратегія розвитку України – 2020: [Електронний ресурс]/Офіційний веб-портал Президента України.–Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.

75. Структурно-функціональне забезпечення діяльності територіальних органів влади / Н. М. Мельтюхова, В. В. Корженко, Г. С. Одінцева та ін.; За заг. Ред. Н. М. Мельтюхової. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2007. – 244 с.

76. Тимошук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : монографія / В. П. Тимошук. – К. : „Конус-Ю”, 2010. – 296 с.

77. Тимошук В. П. Оцінка якості адміністративних послуг / В. П. Тимошук, А. В. Кірмач. – К. : Факт, 2005. – 88 с.

78. Тимошук В. П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / В. П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.

79. Тимчасовий порядок надання державних, у тому числі адміністративних послуг. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 р. N737 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=737-2009-%EF>.

80. Указ Президента України „Про заходи із забезпечення додержання прав фізичних та юридичних осіб щодо одержання адміністративних (державних) послуг” від 03.07.2009 р. № 508/2009[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/9552.html>.

81. Указ Президента України «Про заходи із забезпечення додержання прав фізичних та юридичних осіб щодо одержання адміністративних (державних) послуг» від 03.07.2009р. №508/2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/9552.html>.

82. Указ Президента України від 21.10.2011 № 1001/2011 «Про національну антикорупційну стратегію на 2011 – 2015 роки».

83. Фасилітативне управління – інноваційна технологія менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.slideshare.net/olga_ruo/ss-15725572.

84. Хома Н. М. Моделі соціальної держави: світовий та український досвід : монографія / Н. М. Хома. – К. : Юридична думка, 2012. – 592 с.

85. Хома Н. Основні підходи до типології моделей соціальної держави / Н. Хома // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Філософсько-політологічні науки. – 2014, Випуск 4.

86. Хриков Є. М. Система управління якістю адміністративних послуг / Є. М. Хриков; Держ.закл. «Луган. нац. ун-т. імені Тараса Шевченка». – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – 208 с.

87. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності: Практичний посібник, Видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване / [Бригілевич І. І., Ванько С. І., Загайний В. А., Коліушко І. Б., Курінний О. В., Стоян В. О., Тимошук В. П., Шиманке Д.] / За заг. Ред. Тимошука В. П. – Київ, СПД Москаленко О. М., 2011. – 432 с.

88. Цимбалюк І. М. Психологія управління: Навч. посіб. – К. : ВД «Професіонал», 2008. – 624.

89. Штефан О. Досвід зарубіжних країн у сфері підвищення якості публічних послуг / О. Штефан // Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали 5-ої регіональної наук.-практ. Конф. , 15 трав. 2008 р., м. Дніпропетровськ; за заг. Ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетр.: ДРІДУ НАДУ, 2008. – 308 с.

90. Як покращити доступ громадян до інформації в органах влади / авт.-упоряд. : М. Демкова, М. Лациба, А. Марущак. – К., 2008. – 56 с.

Навчальне видання

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА

Навчально-методичний посібник
для самостійної роботи магістрів спеціальності
281 „Публічне управління та адміністрування”

ХРИКОВ Євген Миколайович

ПТАХІНА Ольга Миколаївна

ISBN 978-617-7089-04-8

DOI 10.26697/9786177089048.2019

Відповідальний випусковий: Є. М. Хриков, О. М. Птахіна
Комп’ютерне складання та верстання: І. С. Пипенко

Формат 80x64¹/₆

Гарн. «Times». Папір офс. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 11,6. Зам. № 1-22.

Тираж 100 пр.

Державний заклад

«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Україна, 92703, Луганська обл., м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1

Харківська обласна громадська організація ”Культура Здоров’я”

Україна, 61105, м. Харків – 105, пров. Забайкальський, 6/6.

<http://publisher.culturehealth.org>; тел./факс: (057)775-75-23.

Email: CultureHealth@ukr.net; KOSOCH@gmail.com;

Свідоцтво про державну реєстрацію видавництва

ДК № 4387 від 10.08.2012